

Ernesto Guevara

For et par uger siden – mandag 9. oktober – va der ein heilt spesielle markering i Bolivia og på Cuba.

Faktisk e der ein gjeng med gamlinger så har møttes i ein liden landsby i Bolivia kver einaste 9. oktober i 49 år før årets møte. Det e de så øvelevde gerilja-krigen mod regimet i Bolivia i 1967, så blei leda av legendariske Che Guevara. Han hadde med seg bolivianske og cubanske kampfeller, men de va alt for få. Det va ikkje lett å vekka de bolivianske bøndene te opprør.

Ein søndag ittemiddag – itte syv måneders kamp mod den bolivianske hæren så va trent og udstyrt av amerikanske elitesoldater og CIA-agenter – blei Che og hans folk tatt te fange i den litle landsbyen La Higuera. Den hadde rundt 100 innbyggere og lå i et karrig område i den østlige skråningen av Andesfjellene.

”Jeg mislyktes, alt er over,” konstaterte ein slagen Che Guevara i samtale med ansvarshavende offiser Andrés Selich.

Morningen itte arrestasjonen, 9. oktober 1967, blei Che henretta uden någon form for rettssag. Agenter fra den amerikanske etterretningstjenesten va ivrige tilskuaere.

Den døde kroppen te 38 år gamle Che Guevara blei frakta med helikopter te nærmaste by, Vallegrande, i den bolivianske jungelen. Her la soldatene Che på ein vaskekum inne på Senor de Malta-sykehuset, og han lå på udstilling i to dager mens verdenspressen kom for å ta bilder. Bøndene i området så på hovedpersonen som ein Jesus-skikkelse.

I dag e sykehuset dekorert med et portrett av Che Guevara på den eine kortveggen, med teksten ”Han lever” ved siden av bildet.

Politisk har Bolivia forandra seg kraftig de siste 50 årene, og i dag har Bolivia et styresett så dele Che Guevara sin sosialistiske øvebevisning. Og dagens president, Evo Morales – tidligare bonde og fagforeningsledar – legge ikkje skjul på at han e ein lidenskabelig tilhengar av Che. Dermed sørgde han for at den bolivianske hæren blei med på markeringen av 50-årsdagen for Ches bortgang fra denne verden. ”Vi ønsker at dette skal bli et øyeblikk som samlar hele det bolivianske folket,” sa visekoordineringsminister Aldfredo Rada.

Både Cubas visepresident Miguel Diaz-Canel og Che sine fira barn va te stede ved den enkle seremonien så blei holdt i ein liden skolestue i den gudsforlatte landsbyen La Higuera. Der e òg Che hedra med sitt eget monument.

På Cuba starte fortsatt skoledagen med at adle barn heve ein knyttneve mens de seie: ”Pionerer for sosialismen – vi vil være som Che.”

Og det e her Che Guevara befinne seg i dag. I 1997, 30 år itte at han blei henretta, blei levningane hans gravd opp fra Bolivias jungel og frakta med fly te Cuba. Der e han gravlagt i et mausoleum i byen Santa Clara – et monument eller ein bygning som kan minna om ein offisiell kirke i det ateistiske Cuba.

Og te den graven kom Cubas president, den 86 år gamle Raul Castro, mandag 9. oktober. Raul Castro blei i sin tid kjent med Che Guevara i Mexico, og det va han så introduserte Che for storebror Fidel – før de adle tri blei geriljasoldater på Cuba onna revolusjonen i 1959.

Ernesto Guevara de la Sernav blei født 14. juni 1928 i Rosario i Argentina. Mens han studerte medisin, reiste Ernesto (23) og vennen Alberto Granado (29) i flerne måneder rundt i Sør-Amerika. De så møyje fattigdom og den undertrykkelsen som urbefolkningen, arbeidere og bønder blei utsatt for. Ernesto blei øvebevist om at ein revolusjonær omveltning e det einaste så kan fjerna økonomiske uligheter og skaba sosial rettferdighed.

Ernesto brukte møyje det argentinske ordet che, som e slang for ”Hei, kompis”, og dermed fekk han sitt berømte kallenavn.

Itte å ha fullført lege-uddannelsen, forlod Che hjemlandet Argentina fordi han va imod styret te Juan Peron. Han reiste te Mexico og blei kjent med den cubanske revolusjonære Fidel Castro, og de gjekk samen i land på Cuba og fjerna diktator Batista i 1959.

Fun-fact: Visste du at Che Guevara sto bag Cubakrisen i 1962?

Castro udnevnte Che te industriminister, sjef for Nasjonalbanken og instruksjonsdirektør for hæren. Che va ansvarlig for udplasseringen av sovjetiske kjernefysiske missiler på Cuba, dermed fekk me Cubakrisen. Han sto òg bag ein alfabetiseringskampanje så førte te at analfabetismen på Cuba blei redusert fra 24 % te 4 %.

Che Guevara forlod Cuba i 1965 for å delta i revolusjoner i andre deler av verden – fysst i Kongo-Kinshasa (seinare Den demokratiske republikken Kongo) og itte på i Bolivia.

Ganske raskt itte henrettelsen i 1967 fikk Che Guevara status som udødelig. Han blei ein martyr, ein myte – og et ikon for 1968-opprøret året itte på, langt borte i Vest-Europa. Og tebage i 1960 tog fotografen Alberto Korda et bilde av ein tøffe, skjeggete soldat med beret, altså ein militær filtlue, på håvet. Dette blei et av historiens mest berømte bilder – brukt i utallige sammenhenger øve heile verden. Der e vel ikkje tal på kor mange norske studentar som i denne langhårede perioden hadde ein rødsvart plakate med Che hengande på rommet. Någen har det nok ennå.

Det aller sista Ernesto Che Guevara sa, rett før han blei skutt av den bolivianske offiseren Mario Terán, va: ”Ikke skyt meg. Jeg er Che Guevara – for dere er jeg mye mer verdt levende enn død.”

Nice try. Men de ville ikkje hørre.